

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149 „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO
(TAP-19-1216; TAIS Nr. 19-13106)**

2019-11-26 Nr. NV-3304
Vilnius

Projekto rengėjas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projekto tikslas. Nustatyti aukštųjų mokyklų, veikiančių egzilio sąlygomis (toliau – aukštoji mokykla egzilyje), išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarką.

Dabartinė situacija. 2018 m. gegužės 17 d. buvo priimtas Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1170, kuriame nustatyta, kad Vyriausybė bei švietimo, mokslo ir sporto mokslo ministras, priimdami Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, gali nustatyti egzilio sąlygomis veikiančių aukštųjų mokyklų studijų kryptių vertinimo ir akreditavimo, aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo, realiųjų (materialinių ir žmogiškųjų) išteklių vertinimo, leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą suteikimo ir jo panaikinimo procedūras, kriterijus, rodiklius, vertinamąsias sritis.

Iki šiol nebuvo reglamentuota *atskira* aukštosios mokyklos egzilyje išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarka. Visoms aukštosioms mokykloms išorinis vertinimas ir akreditavimas buvo atliekamas pagal vienodą tvarką, įtvirtintą 2010 m. rugsėjo 22 d. Vyriausybės nutarime Nr. 1317.

Šiuo metu egzilio sąlygomis veikia tik VŠĮ Europos humanitarinis universitetas.

Projekto esmė, nauda. Vyriausybės nutarimu patvirtinti Egzilio sąlygomis veikiančių aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas). Apraše siūloma nustatyti, kad:

- aukštosios mokyklos egzilyje išorinį vertinimą (toliau – vertinimas) inicijuoja ŠMSM, organizuoja Studijų kokybės vertinimo centras (toliau – Centras); vertinimas atliekamas ne rečiau kaip kartą per 7 m.;
- vertinimas bus atliekamas keliais etapais (savianalizės; ekspertų grupės sudarymo ir savianalizės nagrinėjimo; ekspertų grupės vizito į aukštąją mokyklą egzilyje; ekspertinio vertinimo išvadų parengimo ir viešo paskelbimo; paskesnės veiklos); bus vertinama pagal 4 vertinamąsias sritis (valdymas; kokybės užtikrinimas; studijų ir mokslo (taikomoji mokslo, meno) veikla; poveikis regionui ir aukštosios mokyklos egzilyje kilmės valstybei) bei rodiklius ir pagal veiklos vertinimo metodikoje nustatytus kriterijus; vertinimą atliks Centro sudaryta ekspertų grupė, vienos iš sričių vertinimą atliks Užsienio reikalų ministerija;
- kiekviena vertinimo sritis turės būti įvertinta vienu iš penkių įvertinimų: puikiai (5 balai) – sritis yra išskirtinai gera; labai gerai (4 balai) – sritis yra labai gera be jokių trūkumų; gerai (3 balai) – sritis plėtojama sistemiškai, be esminių trūkumų; patenkinamai (2 balai) – sritis tenkina minimalius reikalavimus, yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti; nepatenkinamai (1 balas) – sritis netenkina minimalių reikalavimų;
- Centras, vadovaudamasis vertinimo išvadomis, priims vieną iš galimų sprendimų dėl aukštosios mokyklos egzilyje veiklos - veiklą įvertinti teigiamai (kai nei viena iš vertinimo sričių nėra įvertinama nepatenkinamai, t.y. 1 balu) ar neigiamai (kai bent viena iš vertinimo sričių yra įvertinama nepatenkinamai, t.y. 1 balu); taip pat, remiantis šiais sprendimais, Centras priims sprendimus ir dėl aukštosios mokyklos egzilyje akreditavimo (akredituoti 7 m., jei veikla bus įvertinta teigiamai, ar akredituoti 3 m., jei veikla bus įvertinta neigiamai, ar akredituoti ribojamai, jei po pakartotinio vertinimo veikla bus įvertinama neigiamai; akreditavus ribojamai aukštoji

mokykla egzilyje negalės vykdyti studentų priėmimo ir pasibaigus akreditavimo terminui neteks leidimo vykdyti studijas);

- aukštoji mokykla egzilyje galės teikti apeliaciją švietimo, mokslo ir sporto ministrui dėl priimto sprendimo dėl jos veiklos įvertinimo ir kt.;

- priimti sprendimai ir vertinimai bus skelbiami viešai atitinkamų institucijų interneto svetainėse.

Apraše siūlomos įtvirtinti nuostatos sudarys teisinės prielaidas įvertinti aukštosios mokyklos egzilyje veiklos kokybę, sukurti prielaidas jos veiklai gerinti, skatinti jos veiklos kokybės kultūrą ir informuoti steigėjus, akademinę bendruomenę ir visuomenę apie aukštosios mokyklos egzilyje veiklos kokybę.

Derinimas. Projektas derintas su Finansų ministerija (pastabų neturėjo), Užsienio reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Konkurencijos taryba (pastabų nepateikė), Centru. Dėl Užsienio reikalų ministerijos pateiktų pastabų 2019-09-16 organizuotas institucijų atstovų pasitarimas. Dėl Užsienio reikalų ministerijos, Teisingumo ministerijos pastabų, į kurias neatsižvelgta, ar atsižvelgta iš dalies teikiama derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada:

1. Kadangi, įgyvendinant 2018 m. gegužės 17 d. priimtus Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, iki šiol švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu nėra patvirtintas Aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašas (įgyvendinamieji teisės aktai turėjo būti priimti iki 2018 m. gegužės 31 d.) ir nėra aišku kaip, kokia tvarka, kokiomis sritimis bei rodikliais remiantis bus atliekamas kitų aukštųjų mokyklų išorinis vertinimas, todėl sudėtinga vertinti šiuo Aprašu siūlomą įtvirtinti aukštosios mokyklos egzilyje išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarką, skirtumus bei jos tinkamumą. Be to, atsižvelgiant į tai, kad aukštosios mokyklos egzilyje išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarka siūloma Vyriausybės nutarimu tvirtinti pirmą kartą, siūlytina teikime išsamiau paaiškinti ir pagrįsti siūlomas įtvirtinti nuostatas (kodėl siūlomi būtent tokie terminai (pvz., 12 mėn. paskelbimo apie aukštųjų mokyklų egzilyje savianalizės suvestinių pateikimo terminas), kodėl išoriniam vertinimui atlikti pasirinktos būtent tokios vertinamosios sritys ir rodikliai, kodėl vieną iš sričių vertins Užsienio reikalų ministerija ir kt.).

2. Siūlytina teikime paaiškinti, kodėl 10 punkte nurodant sritis ir rodiklius, rodikliai nenurodomi 10.4 papunktyje įtvirtinamai sričiai „poveikis regionui ir aukštosios mokyklos egzilyje kilmės valstybei“ arba siūlytina juos nurodyti.

3. 11 punkte nurodoma, kad 10.4 papunktyje nurodytos srities vertinimą atliks Užsienio reikalų ministerija, tačiau nenurodoma kam Užsienio reikalų ministerija turėtų pateikti pažymą. Be to, neaišku, kodėl Užsienio reikalų ministerija pati negalėtų pateikti pažymos Centrai ir kodėl tokia pareiga nustatoma aukštajai mokyklai egzilyje. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad nenurodomi terminai per kiek laiko Užsienio reikalų ministerija atlieka 10.4 papunktyje nurodytos srities vertinimą. Kartu siūlytina peržiūrėti 11, 13 ir 14 punktų koreliavimą tarpusavyje.

4. Apraše nenurodomi terminai per kiek laiko turi būti atliktas išorinis vertinimas, per kiek laiko Centras turėtų priimti sprendimą dėl aukštosios mokyklos įvertinimo (19 punktas).

5. 20 punkte nustatomas pakankamai ilgas terminas (3 mėn.) ŠMSM sudarytai komisijai įvertinti ir teikti pastabas dėl aukštosios mokyklos egzilyje pateikto veiksmų plano dėl veiklos stiprinimo tinkamumo, kai tuo tarpu aukštoji mokykla egzilyje šį planą turės parengti ir pateikti ŠMSM per 2 mėn.

6. Siūlytina įvertinti ar tikslinga 15.1-15.5 papunkčiuose įtvirtinti ir balų sistemą, nes srities įvertinimas balais nėra aktualus priimant sprendimą dėl aukštosios mokyklos egzilyje veiklos įvertinimo (balai nėra sumuojami ar pan.).

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pastabas siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63 741, el.p. aiste.zedelyte@lr.lt

Aistė Zedelytė-Kaminskė